

Интервю на министъра на отбраната Велизар Шаламанов за предаването „12+3“ на Българското национално радио

8 септември 2014 г.

***Водещ:** Велизар Шаламанов - служебен министър на отбраната, е първият ни събеседник. С Вас ще говорим за резултатите от срещата на НАТО в Уелс. Преди това обаче - повече от половината ни новини бяха пълни с информации за наводнените райони. В Бургас днес е ден на траур, знаете. Българската армия помага ли? Къде успявате да се включите?*

Министърът на отбраната Велизар Шаламанов: Първо наистина искам да изкажа съболезнования на близките на загиналите трима българи. Българската армия всекидневно се включва в помощ на гражданските власти с хеликоптери за търсене, спасяване и евакуация, с модули за действие при наводнения и други бедствия, включително с осигуряване на топла храна, с медицински екипи. В рамките на тези създадени способности имаме над 20 специализирани модула на територията на цялата страна, но работим все по-тясно с Министерство на вътрешните работи (МВР), така че да бъде прехвърлена в „Гражданска защита“ техника, както и с дружеството „ТЕРЕМ“, за да помогнем за създаване на техника със способности, която „Гражданска защита“ да може да използва, защото защитата е основна функция на МВР, на областните управители, на кметовете. А армията ще помага всеки път, когато се обърнат към нас, в рамките на нашия ресурс.

***Водещ:** Това как натоварва бюджета Ви и търсите ли вина за повтарящите се бедствия, макар и непряко отговорен за това, което се случва?*

Велизар Шаламанов: Не става въпрос за търсене на вина. Ние считаме, че така както в армията има системи за наблюдения и ранно предупреждение, свързани с въздушна и морска сигурност, така и МВР трябва да изгради, във взаимодействие с всички други ведомства, необходимите системи за наблюдение и ранно предупреждение при всички видове бедствия и аварии. Ние от Министерство на отбраната можем да помогнем в тази сфера с опита, който имаме през отбраната, включително при организиране на учения, но това все пак е една функция, която държавата е възложила на Министерство на вътрешните работи и на редица други ведомства.

Водещ: *Трябва да поискат помощ, за да им я дадете. Добре, какви изводи си направихте за нашата отбрана, какви са изводите въобще от участието Ви в Срещата на върха на НАТО в Уелс?*

Велизар Шаламанов: Изводите са много конкретни и аз работя в момента с външния министър да имаме много скоро събиране на Междуведомствения съвет за интеграция в НАТО и Европейската отбрана, така че тези изводи да бъдат превърнати в един действителен план, защото ползите за България могат да бъдат постигнати само чрез практически стъпки, предприети от наша страна и по отношение на НАТО, и по отношение на Европейския съюз, както и с основните ни съюзници и със страните от региона. Тези стъпки са насочени към развитие на нашите способности, повече учения и на наша територия, и със съюзниците, повече сътрудничество в рамките на Черно море и не на последно място – ангажиране на нашата индустрия и подкрепа за нея и изследователски сектор да бъдат кооперирани и интегрирани със страните от НАТО с цел да намалим зависимостта от страни извън Алианса и Европейския съюз и да работим за технологично обновление не само на армията, но и на индустриалната база на Република България.

Водещ: *При какви условия обаче България ще се включи в този план за бързо реагиране, който като че ли получи най-голям отзвук в България през последните два дни, или въобще не се обсъжда подобно нещо?*

Велизар Шаламанов: Планът за действия за повишаване на готовността на Алианса естествено е пряк отговор на агресивните действия на Русия с анексирането на Крим и инвазията в Източна Украйна, но той отчита и предизвикателствата на „Ислямската държава“, както и други рискове, по които има споделена оценка в страните от НАТО. Планът е в няколко части. Краткосрочно това са мерките за гарантиране на сигурността на страните от НАТО в тази усложнена среда, в която България ще предложи конкретни стъпки. По-дългосрочно е процес на адаптиране на НАТО и това ще включва действително проектите за подобрени способности, подобрена оперативна съвместимост, подобрена подготовка в дългосрочен план. Мерките, които България ще предприеме са след афилирането на нашата 6-ва бригада към корпуса в Солун и 2-та ни бригада - Тунджанската бригада, към корпуса в Шчечин, да разширим използването на полигона в Ново село за учения на НАТО и страните от НАТО като го свържем и с други учебни центрове в страни от НАТО; да задълбочим сътрудничеството в Черно море; да направим всичко необходимо, така че в небето на България да могат да бъдат

извършвани съвместни операции между нашата авиация и авиацията на съюзниците по гарантиране на въздушния суверенитет; да се включим към инициативата на Германия като рамкова нация за разработка на съвременни способности, което всъщност се свежда не само до военно, но и до индустриално сътрудничество. Това са само част от мерките, които обаче, за да се случат, трябва наистина да имаме съгласие по една национална програма, която да гарантира и необходимите средства – средства, заделени от българския бюджет, за да може към тях да бъдат добавени средствата от НАТО, от Европейския съюз и от съюзниците, които проявяват солидарност към нас.

Водец: Ще успеем ли да стигнем до нивото 2% от БВП за 10 години?

Велизар Шаламанов: Мисля, че това е обща задача на всички българи, на политическите партии, които се стремят към управлението. Това, което служебното правителство може да направи е да посочи механизмите, по които да се стигне до тези 2 %. Още повече, вътрешното реструктуриране на бюджета за достигане на поне 15-20 % за инвестиции в отбраната като това бъде допълнено с много по-ефективни, прозрачни методи за управление на тези инвестиции. Така че за разлика от миналите десетина години да виждаме реални способности, които удовлетворяват военните командири. Към момента, за съжаление, оценката е такава, че са похарчени над 1.8-2 милиарда лева, откакто сме член на НАТО, но истинските видими бойни способности не са дошли от тези пари, а са дошли от помощта, която сме получили от САЩ и Програмата за инвестиции в отбраната на НАТО, както и споразуменията с правителствата на някои страни-членки на Алианса. Ние искаме да обърнем тази тенденция. И увеличените разходи за отбрана от българска страна да водят до много по-видимо увеличение на бойните способности, да привлекат повече средства от съюзниците.

Водец: Как ще отговорите, обаче, на хората, които казват няма пари за здраве, за образование, няма как да има повече средства за отбрана? Без да споменаваме имена вече лидери на политически партии, тъй като сме в предизборна кампания и законът ни налага по-внимателно обсъждане на предизборната кампания, вече казаха, че няма да има повече пари за отбрана?

Велизар Шаламанов: Отговорът ми е много прост, като експерт, който работи вече 5 години в НАТО , без да се включвам в предизборната кампания - парите за отбрана ще дойдат от по-добро управление на бюджета. Ние

виждаме, че трудно се събират данъци и такси. В България все още има по данни на страните, с които сме съюзници, високи нива на корупция, високи нива на контрабанда, лошо управление в много сектори, включително проблеми, свързани със съдебната система. Така че мисля, че това е предизвикателство за политическите партии - да спечелят доверието на българските граждани и да въведат едно добро управление в България, което да не ни поставя в позицията да сме най-бедната нация в Европа. България има традиции, България има много активни граждани, просто ни трябва едно добро управление. И при наличието на такова да се заделят 2% за отбрана, защото ние сме страна от Евроатлантическата общност и всички лидери постигнаха консенсус, че в рамките на 10 години страните от НАТО ще достигнат тези 2 %.

Водещ: Но това остана препоръчително, не задължително, доколкото успявам да се ориентирам?

Велизар Шаламанов: Вижте, има много просто правило – когато си в една общност на споделени ценности, интегритетът е ценност № 1, т.е. това, което се казва, това се прави. Другото е андрешковщина. Аз лично считам, че България е достоен член на НАТО и на Европейския съюз и трябва да забравим за номерата на Андрешко, който се чуди как да се скрие от бирника. НАТО и ЕС не са бирници. Това са съюзи, базирани на ценности, към които България се присъедини с много усилия и с ясно съзнание за това какво очаква и какво е готова да допринесе, за да защити своята свобода и принадлежност към тези съюзи.

Водещ: Защо ни е необходим план за защита на Румъния и България? И какво се предвижда в тази посока?

Велизар Шаламанов: Защото Вашингтонският договор има 14 члена, един от които е член 5 и той изисква да има планове за защита на територията на всяка една страна от Алианса. По-скоро въпросът е защо досега България не е искала такъв план?

Водещ: Има ли конкретна заплаха толкова голяма за България? Конкретна заплаха толкова голяма, че да се изготвя сега спешно такъв план, разбирам до месец и т.н. виждате ли?

Велизар Шаламанов: Да, пак повтарям - член 5 изисква по принцип постоянно действащи планове за защита на територията на всяка страна от

НАТО при оценените рискове и заплахи. Това, че този план е забавен се дължи на две причини. Първо, че Алиансът беше силно ангажиран в Афганистан. И второ, че от страна на българските правителства и началници на отбраната не е отстоявано това право на България да бъде включена в това планиране. И това планиране да бъде отработено, както казват военните, чрез съответни учения. А това, че има заплаха за териториалната цялост на европейски страни сега, в 21-и век, е факт. Имаше териториална заплаха за Грузия, сега има за Украйна. Има замразен конфликт в Молдова. Има замразен конфликт в Нагорни Карабах. Така че ние не можем да изключим преки заплахи и за България. А заплахата от хибридна война за съжаление изглежда не толкова разбираема, защото не е свързана с пряка териториална заплаха, но води до дестабилизация, отслабване и към това ние да бъдем бедна страна, ако бъдем подложени на въздействие в концепцията „хибридна война“.

Водещ: *Грешка ли бяха констатациите в първия вариант на стратегията „Визия 2020“, където се посочваше Русия като заплаха?*

Велизар Шаламанов: Определено не. Както виждате тези констатации се повтарят в официални документи на НАТО и на ЕС. Съвсем друг е въпросът, че този първи вариант беше експертен документ, който с мое съгласие беше пуснат за обществено обсъждане, защото аз считам, че важните неща, макар и несподеляни първоначално от всички граждани, трябва да бъдат обсъждани. Вариантът, който беше приет от Съвета по сигурност като работен документ вече отчита политическото съгласие на ниво кабинет, но между двата документа няма противоречие. Става въпрос за изказ, става въпрос за един по-дипломатичен език, който беше предложен от Министерството на външните работи и това е правилният път.

Водещ: *Благодаря Ви. Велизар Шаламанов – служебен министър на отбраната, след срещата на НАТО в Уелс.*